

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת קדושים

אהבת ה' – עד היכן?

מצוות אהבת ה' המופיעה בפרשתנו נראית לכאורה בלתי אנושית ובלתי אפשרית ליישום:

"לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (ויקרא יט, יח).

וכי אפשר לצוות על הרגש מה עליו לחוש – ולחייב את האדם לאהוב את חברו כשם שהוא אוהב את עצמו?!

ואכן בעל החינוך מצמצם את המצווה ותולה את האהבה בביטוי המעשי. על פי דבריו מצווה "ואהבת לרעך כמוך", שהיא היסוד לכל המצוות שבין אדם לחברו, דורשת מאיתנו לפתח אמפטיה בסיסית לזולת, המתבטאת בהתנהגות כלפיו: עלינו להימנע מלעשות לזולתנו דבר שאיננו רוצים שייעשה לנו – לא נגזול, לא נזיק, לא נרכל, וכן הלאה:

"לאהוב כל אחד מישראל אהבת נפש, כלומר שנחמול על ישראל ועל ממונו כמו שאדם חומל על עצמו וממונו, שנאמר ואהבת לרעך כמוך, ואמרו זכרונם לברכה דעלך סני לחברך לא תעבד.¹ ואמרו בספרי, אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, כלומר שהרבה מצוות שבתורה תלויין בכך, שהאוהב חבירו כנפשו לא יגנוב ממנו ולא ינאף את אשתו ולא יונהו בממון ולא בדברים ולא יסיג גבולו ולא יזיק לו בשום צד" (ספר החינוך מצווה רמג).

הרמב"ם מפרש בדרך אחרת, ולדבריו המצווה תובעת מהאדם גם לרצות בעבור חברו בדיוק את מה שהוא רוצה לעצמו – אהבה של ממש:

"מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעודם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אותה אותן לאחריך בתורה ובמצות" (הלכות אבל יד, א).

נראה שבמצויאות המצווה נעה בין שני הקטבים – בין הדרישה הבסיסית של בעל החינוך, שלולא פירושו לא היינו יכולים לצאת ידי חובה, לבין השאיפה לקיים את דרישת הרמב"ם. המרחב שבין השיטות מאפשר להתחיל בבסיס ולעלות בקודש: באנשים הרחוקים מאיתנו נקיים את המצווה בפשטותה לפי הדרישה המינימליסטית של בעל החינוך, כלפי האנשים הקרובים יותר נשתדל לעלות ברמה ולהתחבר קצת יותר לרצונם, ולקרובינו היקרים ביותר – בן או בת הזוג, נשתדל לעשות עם כל הלב כל דבר שהיינו רוצים בעבורנו.

התשתית לכל דרגות המצווה מתחילה בלב פנימה – בראיית הזולת כאדם כמונו.

שאל דוד בוצ'קו

¹ תרגום: מה שעליך שנא – לחברך לא תעשה.